

Företagspolicy för Gislaveds kommun

1. Bakgrund

De hel- och delägda kommunala företagen är en del av den samlade kommunala organisationen.

Gislaveds kommuns framtidsvision och kommunövergripande mål gäller all kommunal verksamhet inklusive de kommunala företagen.

Gislaveds kommun organiserar de helägda bolagen under ett gemensamt moderbolag. Motivet för kommunens ägande av moderbolaget är att ge kommunen en tydlig ägarroll för bolagen samt möjlighet till strategisk koordination för kommunens övergripande planering. Moderbolagets styrelse har därigenom fått rollen som koncernstyrelse. Det finns därmed ett behov av att tydliggöra vilka frågor som ankommer på koncernstyrelsen, både i relationerna till kommunfullmäktige och till kommunstyrelsen, men även till respektive dotterbolags styrelse.

Det är också viktigt att skapa likvärdiga och goda förutsättningar för de olika verksamheter, som Gislaveds kommun äger och förvaltar, oavsett juridisk form. Om tveksamhet uppstår i frågor som berörs av denna policy ska kommunstyrelsen konsulteras.

2. Syfte och innehåll

Syftet med denna företagspolicy är att ge uttryck för hur kommunen ser på sina företag, vad kommunen som ägare vill uppnå med de kommunala företagen och hur kommunen avser att styra och samordna sina hel- och delägda företag. Policyn ska även klargöra rollerna mellan ägaren, stämman, styrelsen och revisorerna.

Kommunens företagspolicy tillsammans med ägardirektiven för respektive företag ska ge en klar och tydlig bild av varför kommunen äger företagen, hur de ska utvecklas och ska bidra till kommunens kort- och långsiktiga utveckling. Genom dessa styrinstrument kan kommunen vidareutveckla det kommunala ändamålet och dialogen med företagen samt därmed säkerställa att företagen utvecklas i önskad riktning.

Företagspolicyn gäller i första hand de helägda aktiebolagen, men den ska också vara vägledande för delägda aktiebolag, stiftelser och ekonomiska föreningar. Vad som nedan sägs om bolag och dess organ samt ägardirektiv ska således även i tillämpliga delar gälla för övriga företagsformer.

Företagspolicyn utgör grunden för de särskilda ägardirektiv som upprättas för respektive bolag och för avtal som kan tecknas med verksamhetsdrivande stiftelser. Företagspolicyn ska aktualitetsprövas minst en gång varje mandatperiod.

3. Definitioner

Förutom lagar och författningar regleras bolagens verksamhet och dess relation till kommunen genom:

- Bolagsordning
- Företagspolicy
- Bolagsspecifika ägardirektiv
- Eventuella avtal mellan kommunen och respektive bolag samt,
- Eventuella avtal mellan kommunen och andra aktieägare i, av kommunen eller av bolagen, delägda bolag

När det gäller begrepp ska följande användas:

Gislaveds Kommunhus-koncernen är det begrepp kommunen använder för att beskriva Gislaveds Kommunhus AB med dess dotterbolag.

Med *koncernstyrelse* avses styrelsen för Gislaveds Kommunhus AB.

Kommunkoncernen är ett begrepp som kommunen använder som ett sammanfattande begrepp för samtliga hel- och delägda bolag, nämnder och förvaltningar.

4. Styrning och ledning av kommunens bolag

Övergripande ledning

Ett viktigt inslag i ägarstyrningen är öppenhet och förtroende mellan ägaren och respektive bolagsstyrelse. Denna företagspolicy förutsätter en positiv och produktiv organisationskultur både inom den politiska nivån och inom den administrativa nivån i kommunkoncernen, samt ett aktivt styrelsearbete, såväl i kommunen som i bolagen, med en ömsesidig dialog.

Aktiebolagslagen uppställer inga krav på styrning från ägarens sida utan endast formella krav riktade mot denne med anknytning till bolagsstämman. Inte desto mindre förfogar ägaren av ett bolag över detta med stöd av äganderätten. Av ägaren utfärdade direktiv vid bolagsstämma är således bindande för styrelse och verkställande direktör så länge de inte inkräktar på tvingande regler i aktiebolagslagen eller annan lag som styrelsen har att följa.

Äganderätten utgör grunden för all koncernstyrning.

Ägandet av kommunens bolag utgår från kommunfullmäktige. Fullmäktige har dock delegerat en del uppgifter till kommunstyrelsen. Till detta kommer att Gislaveds Kommunhus AB:s styrelse i egenskap av ägare till dotterbolagen också företräder ägaren – kommunen – i koncernen. Dotterbolagen i koncernen är indirekt ägda av kommunen.

Kommunen strävar efter en effektiv styrning och väl avgränsade uppdrag till olika organ. För att tydliggöra de olika organens roller följer här en beskrivning av kommunkoncernens ledningsfunktioner.

5. Ledningsfunktioner

Följande frågor ska vara förbehållna *kommunfullmäktige*:

1. Ärenden enligt 3 kap. 16 – 18 §§ KL som innebär att:
 - Besluta om viss verksamhet skall bedrivas i bolagsform och besluta om det kommunala ändamålet med verksamheten.
 - Se till att det kommunala ändamålet med verksamheten och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen
 - Välja styrelse och minst en lekmannarevisor samt suppleanter
 - Ta ställning i principiellt viktiga frågor eller annat som är av större vikt innan bolagen fattar beslut. Man ska också se till att detta regleras i samtliga helägda bolags bolagsordningar. Som exempel på sådana frågor kan nämnas:
 - kapitaltillskott till företag
 - förvärv och bildande av dotterföretag eller annat väsentligt företagsengagemang
 - frivillig likvidation av företag
 - försäljning av företag, del av företag eller rörelse
 - Se till att bolagen ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal, i bolagen, lämnas över till privata utförare.
2. Ärenden som rör kommunkoncernens vision och övergripande mål samt fastställande av principer för ägarstyrningen i kommunens hel- och delägda bolag
3. Fastställande av de verksamhetsmässiga och ekonomiska kraven på bolagen i form av ägardirektiv till respektive bolag
4. Grunderna för ekonomiska förmåner för styrelseledamöter, lekmannarevisorer och suppleanter i företagen
5. Ansvarsfrihet för styrelseledamot och verkställande direktör om revisor inte tillstyrkt sådan

Kommunstyrelsen ska i syfte att främja effektiviteten i kommunkoncernen fästa stor vikt vid samordningen av verksamheterna i bolagen och kommunen. Kommunstyrelsen ansvarar, med undantag för punkterna 1-5 ovan, för kommunens ägarfunktion gentemot Gislaveds Kommunhus AB. Kommunstyrelsen ansvarar dessutom för ägarfunktionen i förhållande till de delägda bolag som inte ingår i koncernen. Ägarfunktionen omfattar framförallt att fatta nödvändiga beslut för att tillvarata kommunens intressen i sådana frågor som rör ändamål, samordning, ekonomi och efterlevnad av uppställda mål i Gislaveds Kommunhus AB och i de av kommunen delägda bolagen.

Kommunfullmäktige utser representanter till bolagsstämmor i Gislaveds Kommunhus AB och kommunens delägda bolag som inte ingår i koncernen. Kommunstyrelsen utfärdar instruktioner till dessa representanter.

Kommunstyrelsen har, utöver ägarfunktionen en uppsiktsplikt över samtliga hel- och delägda bolag. Med kommunstyrelsens uppsiktsplikt avses att man ska ha uppsiktsplikt över bolagen enligt Kommunallagen (KL) 6 kap. § 1, 1a och 1b. Denna uppsiktsplikt ska inte blandas samman med ägarfunktionen då uppsiktsplikten omfattas av att pröva om verksamheten i bolagen bedrivs i enlighet med det kommunala ändamålet. Uppsiktsplikten omfattar samtliga bolag som kommunen äger direkt eller indirekt.

Styrelsen för Gislaveds Kommunhus AB ansvarar med undantag för punkterna 1-5 ovan, för ägarfunktionen gentemot dotterbolagen. Styrelsen ska fatta nödvändiga beslut i sådana frågor som rör ändamål, samordning, ekonomi och efterlevnad av uppställda mål men också med avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen i koncernen. Styrelsen har därmed ansvar för styrning och uppföljning av koncernens verksamhet.

Styrelsen utser representanter till bolagsstämmor i dotterbolagen samt utfärdar instruktioner till dessa.

Styrelsen beslutar om koncernbidrag inom bolagskoncernen utifrån regler i aktiebolagslagen och skattelagstiftningen.

Vid sidan om ägarfunktionen har styrelsen för Gislaveds Kommunhus AB ett ansvar att, för kommunstyrelsens räkning, samla underlag från dotterbolagen inför kommunstyrelsens årliga beslut med anledning av uppsiktsplikten.

Dotterbolagens styrelser ska bidra till kommunens vision inom sitt verksamhetsområde och ska arbeta i enlighet med fastlagda övergripande mål som bryts ned i respektive bolags verksamhetsplanering. De dotterbolag som i sin tur äger hel- eller delägda bolag bildar, inom koncernen, en egen underkoncern. I denna har dotterbolagets styrelse följande ansvar:

- Utser representanter till bolagsstämmor i sina dotterbolag samt utfärdar instruktioner till dessa.
- Beslutar om koncernbidrag inom sin underkoncern utifrån regler i aktiebolagslagen och skattelagstiftningen.

6. Delägda bolag

Kommunen äger andelar i delägda bolag. Kommunstyrelsen har ett ansvar att utöva ägarfunktionen i dessa. I de delägda bolagen ska kommunstyrelsen verka för att kommunens deltagande som delägare i respektive bolag dokumenteras i ett avtal med övriga aktieägare (aktieägaravtal). Aktieägaravtalet ska godkännas av kommunfullmäktige. Utöver detta ska kommunstyrelsen tillse att det delägda bolaget rapporterar till kommunstyrelsen så att uppsiktsplikten över bolaget kan hanteras.

7. Kommunen som ägare och syftet med ägandet – samhällsnyttan

Kommunen äger företag och driver företagsverksamhet för att förverkliga kommunala ändamål och därmed bidra till samhällsnytta. Verksamheten syftar ytterst till att skapa nytta för hela den kommunala sfären och därmed för medborgarna.

Detta innebär att de kommunala företagen utifrån denna policy, ägardirektiv och bolagsordning eller motsvarande ska åstadkomma en effektiv verksamhet, som i förekommande fall

är anpassad till marknadernas speciella villkor och som är till nytta för dem, som använder sig av företagens tjänster. Dessa styrdokument ska stärka förutsättningarna för att uppfylla ändamålet med verksamheten.

Företagen ska ta hänsyn till den samlade effekten för den kommunala organisationen i sin helhet i syfte att åstadkomma största möjliga nytta för hela den kommunala sfären. Såväl kommun som kommunala företag skall se till att optimera effektiviteten för helheten, även om det kan vara mindre ekonomiskt fördelaktigt för den enskilda verksamheten.

8. Ägardirektiv

Kommunfullmäktige fastställer enligt ovan direktiv för bolagens verksamhet. För att respektive bolag ska omfattas av direktiv ska dessa fastställas av bolagsstämman. Denna företagspolicy, som fastställer principerna för ägarstyrningen är ett sådant ägardirektiv och ska således behandlas på bolagens bolagsstämmor.

9. Ägardirektivens struktur och innehåll

Kommunfullmäktige utfärdar utöver denna företagspolicy ägardirektiv för respektive företag. Dessa ägardirektiv ska bland annat följa de övergripande visioner och mål som kommunfullmäktige antar samt uttrycka ägarens krav på respektive bolag. De dokumenteras i kommunens årliga budgetdokument.

Ägardirektivens struktur utformas enligt följande:

- Verksamhet och verksamhetsinriktning för bolaget; precisering av företagets samhällsnytta
- Ägarens krav
 - Mål med verksamheten
 - Ekonomiska mål
- Rapportering

10. Policydokument

De kommunala företagen ska följa och tillämpa av kommunfullmäktige beslutade policydokument och riktlinjer som syftar till att lägga fast koncerngemensamma värderingar och uppnå ett gemensamt agerande i hela kommunkoncernen. Utifrån de olika bolagens förutsättningar ska dessa beslut och dokument därför följas av bolagen.

I besluten i ska det anges om bolagen ska följa respektive beslut. Aktuella policybeslut och gemensamma styrdokument ska sedan antas på respektive bolagsstämmor och vara utgångspunkten för interna riktlinjer i de olika bolagen.

11. Styrelsearbetet

För ägaren – kommunen – är det viktigt att styrelserna aktivt arbetar för att utveckla bolagens organisation och verksamhet samt att det råder ett förtroendefullt förhållande mellan ägaren och styrelserna.

Styrelsen i respektive bolag ska se till att bolaget har en väl fungerande ledning. Styrelsen ska fortlöpande följa upp bolagets verksamhet mot bolagets ändamål samt de mål och riktlinjer som fastställts.

Styrelsen ska årligen utvärdera sitt arbete. Utvärderingen ska omfatta minst:

- Om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter och
- Om styrelsens arbetsformer fungerar, om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller arbetsfördelning inom styrelsen och eventuellt utskottsarbete.

Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till ägaren. För dotterbolagen i koncernen ska anmälan göras till Gislaveds Kommunhus AB och för Gislaveds Kommunhus AB ska anmälan göras till kommunstyrelsen.

Styrelsen ska också se till att kontrollen över bolagets ekonomiska situation är tillfredsställande, att bolagets riskexponering är väl avvägd, att redovisning och finansförvaltning håller hög kvalitet och kontrolleras på ett betryggande sätt samt att bolaget har god intern kontroll. Ramen för de kommunala bolagens interna kontroll bestäms av kommunkoncernens internkontrollreglemente.

12. Bolagsstyrningsrapport

Bolagen ska årligen upprätta en särskild rapport om bolagsstyrningsfrågor. Rapporten syftar till att informera ägaren – kommunen, kommuninvånare och övriga intressenter om styrningen av bolaget. Den ska avges av bolagets styrelse och innehålla följande områden:

- Beskrivning av hur bolagets verksamhet varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna som angetts i bolagsordningen.
- Beskrivning och utvärdering av styrelsearbetet under räkenskapsåret
- Hur den interna kontrollen vad avser uppfyllande av bolagets ändamål, av ägaren beslutade mål och bolagets finansiella rapportering är organiserad och hur väl den fungerat under det senaste räkenskapsåret.
- Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
- Kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer
- Beskrivning av ärenden som lämnats till kommunfullmäktige för ställningstagande

Bolagsstyrningsrapporten ska för dotterbolagen lämnas till Gislaveds Kommunhus AB senast den 25 januari samt för koncernen lämnas till kommunstyrelsen för beslut senast den 10 mars.

13. Gemensamma regler för helägda bolag

Bolagsstämma och lekmannarevisorer

- Bolaget ska hålla ordinarie bolagsstämma senast i april varje år.
- Kommunfullmäktige har genom delegation till kommunens revisorer uppdragit till dess att inom sig utse lekmannarevisorer och lekmannarevisorssuppleanter.

- Bolaget ska ge lekmannarevisorer de möjligheter och det stöd som dessa begär för att fullgöra sitt uppdrag. Lekmannarevisorerna arvoderas av bolaget.
- Lekmannarevisorer ska närvara vid bolagsstämma (årsstämma) för att kommentera granskningsrapporter.

Bokslut och årsredovisning

- Bolagets bokslut ska behandlas och antas av bolagets styrelse senast den sista februari resp. år. Bokslutet skall vara tillgängligt för ägaren detta datum.
- Bolagen ska tillhandahålla det underlag som krävs för att upprätta sammanställd redovisning enligt lagen om kommunal redovisning.
- Företagens årsredovisningar ska tillsammans med revisionsberättelse och lekmannarevisorns granskningsrapport överlämnas till kommunfullmäktige.

Styrelsen och företagens administration

- Kommunfullmäktige beslutar i samband med val av ledamöter och suppleanter om i vilken ordning suppleanter i företagets styrelse ska inträda vid förfall för ledamot.
- Kommunfullmäktige fastställer grunderna för arvode och andra ersättningar som ska utgå till styrelseledamöter och suppleanter samt lekmannarevisorer med suppleanter. Arvoden och andra ersättningar beslutas på årsstämman.
- Rekrytering och entledigande av VD samt dennes anställningsvillkor ska av styrelsens ordförande samrådas med ordföranden samt VD i Gislaveds Kommunhus AB.
- Den principiella inriktningen för bolagets representation är att den ska vara alkoholfri. Vid speciella tillfällen och med hänsyn till arrangemangets specifika art, gästernas kulturella bakgrund etc. är det dock tillåtet att använda vin och starköl i samband med representation.
- Bolaget ska hålla sådan ordning i sina handlingar att kommunallagens regler om handlingars offentlighet kan efterlevas.
- Bolaget ska verka i enlighet med kommunens arkivreglemente.

Kommunfullmäktiges beslut den 17 november 2016, § 169.